

KRITIKA

Razvlečeno iskanje identitete

ODER

Drago Ivanuša: Orlando
(po motivih romana Virginie Woolf).
Režija Barbara Hieng Samobor.
Mestno gledališče ljubljansko.

✚ Rok Bozovičar

Četudi označen kot muzikal se Orlando, sklepna uprizoritev gledališke sezone na velikem odru Mestnega gledališča ljubljanskega, izmika žanrski enoznačnosti. Uspešno se izmuzne lahkotnemu zabavljaštvu bulvarskega šova, a pri poskusu oblikovanja lastnega uprizoritvenega okvirja in jezika v režiji **Barbare Hieng Samobor** in dramaturgiji **Eve Mahkovic** postopa zmedeno in negotovo. Tako pač je iskanje identitete.

Orlando Virginie Woolf je od časa svojega nastanka leta 1928 postal kanonska podlaga feminističnih teorij in študijev spolov, ki so zvrstno samosvoje literarno delo konceptualno utemeljili. Njegov distancirani biografski ton pripovedi ironizira prakso zgodovinopisja, ki zapisuje zgolj zgodovino moških; enako kot literarnozgodovinsko tradicijo smeši tudi patriarhalne vzorce in družbene rigidnosti. Z vsem tem so časovno-prostorske premene, zgodovinske in družbene konstante – Orlandovo življenje se razteza čez več stoletij, od elizabetinske dobe do začetka 20. stoletja – ter spolne vloge in njihove transformacije (Orlando se nepojasnjeno spremeni v žensko) potencialni material gledališkega uprizorjanja. Libreto **Drage Ivanuše** izlušči ključne teme, lik Orlando izolira (sicer ne tako radikalno kot uprizoritev Roberta Wilsona), obenem pa v interakciji razgrne s seksualnostjo obsedeno okolico. A bolj kot z besedilno podlago

uprizoritve se Ivanuša izkaže z glasbeno, ki jo vpiše v libreto.

Uprizoritvi ne gre odrekati drznosti in kreativnosti v raziskavi glasbene dramaturgije, ki v večžanrski prepletenosti zaobjema širok razpon glasbenih obrazcev od menuetne do retro synth elektronike. Glasbene točke niso le točke, atrakcijsko (do)polnilo, ampak del zgodbe v funkciji spodbude emotivne podlage, odmika v spominsko ali nezavedno notranjost, ki bolj jasno in učinkovito kot situacijsko-dramaturški scenosled drži niti odrske pripovedi. V glasbenih monologih Orlando (**Matic Lukšič**) govori s svojim jezikom, pogosto odsekanih verzov in okleščen retoričnih figur se obrača k naravi in v samega/samo sebe – kar je nemogoč pesniški poskus opisati čustveni in estetski naboj, ki ga/jo kot umetnika/umetnico najbolj bremeni. Tako živa odrska komunikacija ustvari unikaten spoj uglasbene dramatizacije, katere posamezni prizori (na pri-

mer imenitni Melanholični kvadrat z **Matejem Zemljčem** in **Ivo Krajnc Bagola**) presegajo premočrtno in pusto dinamiko celote. Fantastično imaginacijo svetov, časov in predvsem jazov, ki sestavljajo osamljeno zavest Orlanda, namreč krni uprizoritvena monotonost. Združuje in razrešuje jih najvišje počelo – umetnost, toda množstvo identitet, njihovih sprememb (spolna je le ena izmed njih), sočasnosti ter protislovij njihovega notranjega boja na ta način ostaja nedostopno in ne-problematizirano. Umetnost je integral, ki spaja razpršenost človeškega življenja, kjer je jaz pravzaprav pesniški izraz – a vendarle umetnost, ki kot estetska pomiritev le stežka prebije aktualnost konservativnega patriarhalnega nasilja. Morda pa bi Orlando 21. stoletja moral(a) že v principu, ob potrebni sintetizaciji prizorov in tekstualni redukciji, pred otopelimi artizmom raje izbrati feminizem. ✕

Fantastično imaginacijo svetov, časov in jazov, ki sestavljajo osamljeno zavest Orlanda, v aktualni postavitvi krni uprizoritvena monotonost. ✚ Peter Giodani